

Asia: VN/18003/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta (lupamääräysten tarkistamismenettely)

Lausunnonantajan lausunto

Näkemyksenne ympäristönsuojelulakiin lisättäväksi ehdotettavasta lupamääräysten tarkistamismenettelystä (uusi 71 §)?

Vad är er åsikt om det förfarande för översyn av tillståndsvillkoren som enligt propositionen ska tas in i miljöskyddslagen (den nya 71 §)?

Esityksessä ehdotetaan palautettavaksi ympäristönsuojelulakiin lupamääräysten tarkistamismenettelyä koskeva säännös (uusi 71 §). Määräys voitaisiin antaa uuden toiminnan ympäristöluvassa tai olemassa olevan toiminnan olennaisen muutoksen yhteydessä. Määräys annettaisiin toiminnassa käyttöön otettavan tekniikan uutuuden tai toiminnasta aiheutuvien vaikutuksia koskevien tietojen epävarmuuden vuoksi.

Lakiin aiemmin sisältynyt samaa aihepiiriä koskenut säännös kumottiin vuonna 2015 (laki 423/2015; HE 257/2014 vp). Kumoamisen taustalla oli, että vähentämällä tarkistuslupahakemusten määrää voitiin vaikuttaa tehokkaasti lupaviranomaisten asioiden käsittelyn ruuhkautumiseen.

Suomen Kalankasvattajaliitto muistuttaa, että nykyisessä hallitusohjelmassa todetaan, että kotimaisen kalan kulutusta, saatavuutta ja vientiä lisätään keventämällä kalankasvatukseen liittyvää luvitusta ja säätelyä. Suomen Kalankasvattajaliitto ry katsoo, että esitys ympäristönsuojelulain muuttamisesta on tältä osin ristiriidassa voimassa olevan hallitusohjelmakirjauksen kanssa eikä sen johdosta kannata toistaiseksi voimassa olevien lupien tarkastusehdon (71§) palauttamista lakiin. Suomen Kalankasvattajaliitto on todennut saman keväällä 2024 ministeriöiden käyttöön toimitetussa norminpurkuehdotuslistassamme.

Valvontaviranomainen voi tehdä jo nykyisillä säännöksillä aloitteen luvan muuttamiseksi lupaviranomaiselle, jos toiminta tai toiminnan olosuhteet ovat luvan myöntämisen jälkeen olennaisesti

muuttuneet. Pienet ympäristölupaehdojen muuttamistarpeet pitäisi voida hoitaa kevennetyllä menettelyllä.

Korostamme siis, että ympäristönsuojelulaissa on nykyiselläänkin laajat mahdollisuudet luvan muuttamiseen ja toiminnasta aiheutuvien vaikutusten epävarmuuksien hallitsemiseen. Näitä ovat YSL:n 29 §:n mukainen velvollisuus hakea luvan muutosta toiminnan olennaisen muuttamisen vuoksi, 54 §:n erityistä selvitystä koskeva määräys, 65 §:n tarkkailumääräysten muuttaminen, 80 §:n luvan tarkistaminen uusien BAT-päätelmien vuoksi, 89 §:n aloiteoikeus luvan muuttamiseksi sekä 92 §:n mukainen selventävä lausuma. Ehdotuksen valmistelussa onkin kiinnitettävä erityistä huomiota näihin jo voimassa oleviin tarkistamis- ja muuttamisperusteisiin.

Tammikuussa 2024 ympäristöministeriön järjestämässä keskustelutilaisuudessa kuultiin ympäristöluvanvaraisten toiminnanharjoittajien näkemyksiä erilaisista vaihtoehtoista lupamääräysten tarkistamismenettelyn palauttamiseksi ympäristönsuojelulakiin. Tällöin toiminnanharjoittajien edustajat pitivät parhaimpana vaihtoehtona nykytilan säilyttämistä eli ympäristönsuojelulakiin ei lisättäisi tarkistamismenettelyä koskevaa sääntelyä.

Lupien muuttaminen katsottiin toteutuvan parhaiten toiminnan omista investoinneista ja tästä johtuvista luvan muutostarpeista, eikä muunlaista lupien tarkistamista katsottu tarpeelliseksi. Menettelyn kumoamista vuonna 2015 pidettiin myös yhtenä merkittävänä lupamenettelyjen sujuvoittamistoimenpiteenä.

Suomen Kalankasvattajaliiton mielestä ehdotus lisää hallinnollista taakkaa, eikä tue lupamenettelyiden sujuvoittamista. Menettely ei muuttaisi varovaisuusperiaatteen ydintä, eikä menettely vähentäisi selvitysvelvollisuutta ensimmäisen luvan yhteydessä.

Menettelyn palauttamisen vaarana on, että tarkistusmenettely määrätään automaattisesti, kuten ennenkin pykälän ollessa laissa. Nykyinen sääntely, jossa toiminnanharjoittaja on velvoitettu hakemaan luvan muuttamista toiminnan muutosten vuoksi sekä viranomaisella ja muilla tahoilla on luvan muuttamista koskeva aloiteoikeus, on toimiva.

Mielestämme lupakäsittelyresurssit tulee kohdistaa investointien ja ympäristönsuojelun kannalta tärkeisiin asioihin. Tarkistusmenettelyn palauttamista lakiin tärkeämpää olisi luvituksen ja valvonnan yhteistyön sekä lupien muuttamiseen liittyvien käytäntöjen kehittäminen sekä toiminnan ja lupien ajantasaisuutta koskevan tiedon käsittelyn kehittäminen. Tarkistamismenettelyä ei tule käyttää lupien ajantasaisuuden ylläpitämiseen, jos kyse on vaikeuksista hahmottaa toimintaan kohdistuvien määräysten kokonaisuutta lupien pirstaloitumisen vuoksi. Keinona kokonaisuuden hallitsemiseen tulisi kehittää sähköistä kokoelmapäätöstä, joka helpottaisi hahmottamaan toimintaan kohdistuvat määräykset.

Näkemyksenne 88, 91 ja 125 §:ään ehdotettavista muutoksista?

Vad är åsikt om de ändringar som föreslås i 88, 91 och 125 §?

-

Näkemyksenne ympäristölupahakemuksesta pyydettäviä lausuntoja koskevan 42 §:n muutosehdotuksesta?

Vad är er åsikt om förslaget till ändring av 42 § om utlåtanden som begärs om ansökan om miljötillstånd?

-

Näkemyksenne ympäristönsuojeluasetukseen ehdotettavista muutoksista?

Vad är er åsikt om de ändringar som föreslås i statsrådets förordning om miljöskydd?

-

Voitte esittää tässä muut kommenttinne esitysluonnoksesta:

Här kan ni lämna övriga kommentarer om propositionsutkastet:

Jos lupamääräysten tarkistamismenettelyä koskeva säädös kuitenkin lisätään, Suomen Kalankasvattajaliitto toteaa toissijaisena lausuntonaan:

Ehdotetun tarkistamismenettelyn käyttöalan tulisi rajautua vain välttämättömiin tilanteisiin. Hakijan tulee voida luottaa, että toiminta on hyväksyttyä luvassa asetettuja määräyksiä noudattaen myös tulevaisuudessa. Kalankasvattajaliitto pitää erittäin tärkeänä, että viranomaisella olisi korostettu perusteluelvoite lupamääräysten tarkistamista koskevan määräyksen antamiselle, eikä aiemmin voimassa olleen säännöksen mukaiseen käytäntöön ei tule palata. Lupamääräysten tarkistamista koskevan määräyksen antamisen ei tule siis muodostua pääsäännöksi valtion lupaviranomaisen toimivaltaan kuuluvissa lupa-asioissa.

Lakiehdotuksen perusteluissa tulisi korostaa vielä vahvemmin säännöksen eroavuutta aiempaan tarkistamismenettelyyn verrattuna. Perusteluissa tulee korostaa, että soveltamiskynnyksen tulee olla selvästi aiemmin voimassa ollutta menettelyä korkeampi ja menettely olisi poikkeus pääsäännöstä ja se tulee rajata vain välttämättömiin tilanteisiin.

Rajaus, jonka mukaan tarkistaminen voisi tulla kyseeseen vain kertaalleen uuden toiminnan aloittamisen jälkeen, on kannatettava. Ehdotuksen mukaan määräys samalle toiminnalle voitaisiin kuitenkin antaa uudelleen, jos toiminnan olennaisen muuttamisen vuoksi sitä koskevaa lupaa olisi muutettava.

Sankelo Janne
Suomen Kalankasvattajaliitto ry